

Polskie Biuro Eurydice
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
ul. Mokotowska 43
Warszawa

Wymiar nauczania historii w wybranych krajach Europy

Opracowanie:

Anna Smoczyńska

Magdalena Górowska-Fells

Michał Chojnacki

Maj 2012

WSTĘP

Informacje dotyczące wymiaru nauczania przedmiotu „Historia” przedstawione w niniejszym opracowaniu zostały zebrane w dostępnych w Sieci Eurydice publikacjach (głównie na podstawie bazy danych Eurypedia) oraz na podstawie odpowiedzi na pytanie skierowane do kilku wybranych krajów.

Zebrany materiał dotyczy dziewięciu krajów. Nie wszystkie kraje odpowiedziały na skierowane do nich zapytanie.

Zebrany materiał pozwala na wyróżnienie kilku modeli organizacyjnych stosowanych do nauczania historii w szkołach.

Model 1

Historia jest nauczana w połączeniu z innymi przedmiotami – głównie z wychowaniem obywatelskim, geografią, a nawet przyrodą (przypadek Hiszpanii), czy językiem ojczystym (przypadek Włoch). W tej sytuacji niemożliwe jest podanie liczby godzin przeznaczonych na nauczanie samej historii. Jest tak np. w Austrii, gdzie na wszystkich etapach historia jest nauczana w połączeniu z innymi przedmiotami/ zagadnieniami.

Model 2

Historia jest nauczana w połączeniu z innymi przedmiotami na wczesnym etapie nauki (np. w szkole podstawowej), ale na wyższych poziomach edukacji staje się odrębnym przedmiotem. W przypadku Finlandii, Włoch i Hiszpanii wyodrębnienie historii jako samodzielnego przedmiotu następuje na poziomie ISCED 3, a w przypadku Łotwy i Węgier (podobnie jak w Polsce) – na poziomach ISCED 2 i 3.

Model 3

Historia stanowi odrębny przedmiot na wszystkich poziomach nauczania – jest to przypadek Estonii.

Spośród omawianych krajów na szczególną uwagę zasługuje Anglia, gdzie legislacja centralna nie określa liczby godzin nauczania poszczególnych przedmiotów – decydują o tym szkoły (flexible timetable).

Natomiast w Szwecji zastosowano ciekawe rozwiązanie polegające na wprowadzeniu systemu punktów (na poziomie ISCED 3). Przełożenie punktów na godziny nauczania odbywa się na poziomie lokalnym/ szkoły.

Poniżej zamieszczamy szczegółowe opisy dotyczące poszczególnych krajów.

AUSTRIA

ISCED 1 – historia jest nauczana w połączeniu ze wstępem do nauk społecznych i przyrodniczych (przedmiot "Sachunterricht").

ISCED 2 i 3 – przedmiot "Historia/ wychowanie obywatelskie" obejmuje zarówno treści historyczne jak i społeczne, oddzielenie ich jest niemożliwe.

ISCED 2 – Przedmiot "Historia/ wychowanie obywatelskie"- lata kształcenia 1, 2, 3 i 4:
Klasa 1 – 0 godzin, klasy 2 do 4 – po 2 godziny tygodniowo, czyli razem 6 godzin tygodniowo.

ISCED 3 lata kształcenia 5,6,7,8:

Lekcje przedmiotu "Historia/ wychowanie obywatelskie" w wymiarze tygodniowym:

Klasa 5: 1 godzina, klasy 6 do 8 – po 2 godziny tygodniowo, czyli razem 7 godzin tygodniowo.

Istnieje także lista przedmiotów obowiązkowych do wyboru, jednym z tych przedmiotów jest historia.

FINLANDIA

ISCED 1 i 2 : Obowiązkowe nauczanie przedmiotu "historia i wychowanie obywatelskie" rozpoczyna się w trzeciej klasie 9-klasowej obowiązkowej szkoły podstawowej. W klasach 3-5 są to 3 godziny nauczania tygodniowo w cyklu trzyletnim (średnio 1 godzina tygodniowo w każdej klasie) , a w klasach 6 - 9 obowiązuje 7 godzin w ciągu czterech lat. Ponieważ lekcja trwa 45 minut, a rok szkolny trwa 38 tygodni, razem daje to $86 + 200 = 286$ godzin zegarowych w szkole podstawowej.

ISCED 3 : W trzyletniej ogólnokształcącej szkole średniej "historia" staje się samodzielnym przedmiotem. I w ciągu trzech lat obowiązują 4 godziny lekcyjne historii tygodniowo (średnio 1,33 w ciągu roku). Daje to 114 godzin zegarowych historii w całym cyklu nauki w tym typie szkół.

Dodatkowo uczeń może uczęszczać na kurs rozszerzony historii i wtedy obowiązują dwie godziny lekcyjne więcej w ciągu 3 lat (średnio 0,66 rocznie)

WŁOCHY

Godzina lekcyjna zawsze oznacza godzinę zegarową (60 minut).

ISCED 1: 'Na poziomie szkoły podstawowej nie ma zdefiniowanych ramowych planów nauczania dla poszczególnych przedmiotów. Tygodniowy wymiar czasu nauczania jest zdefiniowany przez legislację krajową, a autonomia szkoły pozwala na organizowanie własnego planu nauczania w celu osiągnięcia celów kształcenia zdefiniowanych w programie nauczania.

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Italy:Organisation_of_Primary_Education

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Italy:Teaching_and_Learning_in_Primary_Education)

ISCED 2: Historia jest nauczana razem z językiem włoskim i geografią w wymiarze 9 godzin tygodniowo (szkoły same decydują o podziale godzin pomiędzy te trzy dziedziny) i 287 godzin rocznie.

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Italy:Teaching_and_Learning_in_General_Lower_Secondary_Education)

ISCED 3 (szkolnictwo średnie ogólnokształcące):

Historia jest nauczana razem z geografią w wymiarze 99 godzin w pierwszych dwóch latach cyklu kształcenia, podczas gdy w pozostałych trzech latach cyklu Historia jest nauczana jako oddzielny przedmiot w wymiarze 66 godzin rocznie (99 godzin rocznie w liceach specjalizujących się w przedmiotach klasycznych).

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Italy:Teaching_and_Learning_in_General_Upper_Secondary_Education).

ISCED 3 (szkolnictwo średnie techniczne i zawodowe): historia jest nauczana jako oddzielny przedmiot przez 66 godzin rocznie w każdym roku 5-letniego cyklu kształcenia

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Italy:Teaching_and_Learning_in_Vocational_Upper_Secondary_Education

HISZPANIA

ISCED 1 – Historia jest włączona w przedmiot “Środowisko naturalne, społeczne i kulturowe”, który oprócz treści historycznych, obejmuje także zagadnienia dotyczące geografii, fizyki, nauk przyrodniczych, zdrowia, ochrony środowiska oraz techniki.

“Środowisko naturalne, społeczne i kulturowe” – po **175 godzin w I i II cyklu kształcenia w szkole podstawowej (ISCED 1, wiek uczniów 6 do 10 lat), oraz 170 godzin w III cyklu kształcenia (ISCED 1, wiek uczniów 10-12 lat)**

ISCED 2 - Historia jest włączona w przedmiot „Nauki społeczne, geografia i historia” - **70 godzin rocznie w każdym z 4 lat kształcenia** na poziomie szkoły średniej I stopnia.

ISCED 3 (*Bachillerato* wiek uczniów 16 - 18 lat) – Historia jest **nauczana jako odrębny przedmiot**. Liczba godzin jest definiowana przez władze krajowe, a następnie może być zwiększona przez władze Wspólnoty Autonomicznej.

Krajowa podstawa programowa definiuje **działy historii wspólne dla wszystkich regionów (Wspólnot Autonomicznych)** i obowiązujące w drugim roku kształcenia na poziomie ISCED 3: **Historię Hiszpanii i Historię Filozofii**. Wymiar godzin to **70 godzin rocznie dla obu przedmiotów** tzn. **2 godziny lekcyjne tygodniowo**.

Pozostałe działy historii mogą być nauczane jako przedmioty do wyboru w zależności od wybranego przez ucznia profilu kształcenia.

Tabela ilustruje najbardziej powszechne rozwiązania dotyczące wyboru profilu kształcenia na poziomie ISCED 3 odnoszące się do przedmiotu Historia.

Przedmioty	Profil	Przedmiot	I rok	II rok
Wspólne dla wszystkich regionów		Historia Hiszpanii	-	3 - 4 godziny (*)
		Historia Filozofii	-	3 godziny
W profilach	Sztuka	Historia Sztuki	-	4 godziny
		Historia Muzyki i Tańca	-	4 godziny
	Humanistyczno-społeczny	Historia Współczesnego Świata	4 godziny	-
		Historia Sztuki	-	4 godziny

(*) W zależności od Wspólnoty Autonomicznej

ŁOTWA

ISCED 1: W pierwszych latach nauki szkolnej zagadnienia historyczne są zintegrowane w ramach przedmiotu „Nauki społeczne” oraz innych przedmiotów. W klasie 6-tej szkoły podstawowej „Historia” staje się odrębnym przedmiotem, któremu poświęca się dwie lekcje tygodniowo (każda lekcja trwa 40 minut, czyli razem jest to 1 godz. 20 minut). Rok szkolny ma 35 tygodni, co daje ok. 46.7 godzin zegarowych przeznaczonych na ten przedmiot w roku szkolnym na poziomie ISCED 1.

ISCED 2 : Na poziomie ISCED 2 w klasach 7 i 8 odbywają się dwie lekcje historii w tygodniu, a więc jest to ten sam wymiar co w klasie 6 (rok szkolny ma 35 tygodni, 46.7 godzin zegarowych rocznie na przedmiot „Historia”).

W klasie 9 także są dwie lekcje tygodniowo, ale ponieważ rok szkolny trwa 37 tygodni, więc wymiar godzin zegarowych to 49,3. Łącznie dla ISCED 2 (klasy 7-9) wymiar godzinowy nauczania przedmiotu „Historia” to 142.6 godzin zegarowych.

ISCED 3 : Na poziomie ISCED 3 w klasach 10 i 11 również uczą się „Historii” w wymiarze 2 godzin lekcyjnych tygodniowo (rok szkolny ma 35 tygodni, 46.7 godzin zegarowych rocznie na przedmiot „Historia”). Natomiast w klasie 12, w której rok szkolny trwa 38 tygodni, na „Historię” są przeznaczone również 2 godziny lekcyjne tygodniowo (50.7 godzin zegarowych w roku szkolnym). Razem dla ISCED 3 wymiar nauczania przedmiotu „Historia” to 144 godziny zegarowe.

ESTONIA

Na wszystkich poziomach edukacji historia jest nauczana jako samodzielny przedmiot.

ISCED 1 i 2 : Nauczanie historii rozpoczyna się w czwartej klasie 9-klasowej obowiązkowej szkoły podstawowej i w klasach 4-6 obowiązują 3 godziny lekcyjne tygodniowo (średnio 1 w każdej klasie). W klasach 7-9 liczba godzin staje się dwa razy większa – 6 godzin lekcyjnych tygodniowo (średnio 2 w każdej klasie). Razem daje to $79 + 158 = 257$ godzin zegarowych w szkole podstawowej.

ISCED 3 : W trzyletniej szkole średniej ogólnokształcącej wymiar obowiązkowych godzin nauczania historii jest taki sam jak w ostatnich latach szkoły podstawowej – 6 godzin lekcyjnych tygodniowo w cyklu trzyletnim, co daje 158 godzin zegarowych rocznie.

ANGLIA

W Anglii mamy do czynienia z elastycznymi planami nauczania (*flexible timetable*), co oznacza, że w dokumentach centralnych (*National Curriculum*) wyszczególnione są (a) przedmioty nauczania, (b) oczekiwane efekty w obrębie każdego przedmiotu (to, co uczniowie powinni wiedzieć i potrafić) oraz (c) liczba godzin nauki wszystkich przedmiotów w roku. **Nie podaje się liczby godzin nauczania poszczególnych przedmiotów**, ponieważ o tym decydują same szkoły

Historia jest wymieniona jako obowiązkowy przedmiot nauczania na następujących etapach kształcenia:

Szkoła podstawowa (ISCED 1): **Key Stage 1** oraz **Key Stage 2** (uczniowie w **wieku 5 do 11 lat**)

Szkoła średnia I stopnia (ISCED 2): **Key Stage 3** (uczniowie w **wieku 11 do 14 lat**)

Począwszy od szkoły średniej II stopnia: Key Stage 4 (obowiązkowy dla wszystkich etap szkoły średniej II stopnia ISCED 3 - uczniowie w wieku 14 do 16 lat) historia traci status przedmiotu obowiązkowego, znajduje się natomiast (obok geografii) w jednym z czterech bloków przedmiotowych do wyboru.

W ogólnokształcących szkołach średnich ponadobowiązkowych (dla uczniów w wieku 16 do 18 lat) historia jest przedmiotem fakultatywnym.

SZWECJA

Godzinowy wymiar nauczania jest w Szwecji określony tylko dla kształcenia obowiązkowego (klasy 1 – 9 Grundskola, szkoły skupiającej poziom podstawowy i naszego gimnazjum) i tylko w grupach przedmiotów. Interesująca nas grupa social studies obejmuje w Szwecji historię, geografie, wychowanie obywatelskie i dodatkowo religię. Na naukę tych przedmiotów w ciągu 9 lat przeznaczona jest 885 godzin.

Na poziomie ISCED 3 (naszego liceum) centralnie rekomendowany zakres nauczania poszczególnych przedmiotów wyrażony jest w punktach. Na tym poziomie, niezależnie od profilu, obowiązuje 9 przedmiotów nauczania – jednym z nich jest historia. Każdy przedmiot nauczania składa się z bloków obejmujących 50, 100, 150 lub 200 punktów. Przełożenie punktów na godziny nauczania odbywa się na poziomie lokalnym/szkoły.

Ustawa o systemie edukacji (Skollagen, SFS 2010:800) zawiera ramowy plan nauczania, z którego wynika, że każdy uczeń kończący edukację na tym etapie powinien zdobyć ogółem 2 500 punktów. Na tę liczbę składają się:

Przedmioty kierunkowe (w tym praca projektowa) - 1 350 punktów

Przedmioty wybrane indywidualnie - 300 punktów

Język szwedzki - 200 punktów

Matematyka, język angielski, historia, wychowanie obywatelskie, wychowanie fizyczne - po 100 punktów za każdy przedmiot

Przyroda, religia, sztuka - 50 punktów za każdy przedmiot

Powyższe dane wskazują na rangę poszczególnych przedmiotów nauczania w trzyletnim cyklu kształcenia ogólnego na poziomie szkoły średniej II stopnia.

WĘGRY

Krajowa podstawa programowa określa jedynie odsetek godzin lekcyjnych poświęconych poszczególnym dziedzinom rozumianym szerzej niż tradycyjne przedmioty szkolne. Np. "Historia" jest włączona w szerszą dziedzinę programową "Człowiek i Społeczeństwo". Obok podstawy programowej istnieją także centralnie akredytowane ramowe plany nauczania, służące szkołom jako podstawa w przygotowaniu szkolnych programów nauczania. Ramowe plany definiują poszczególne przedmioty i liczbę godzin lekcyjnych przeznaczonych na każdy przedmiot w wymiarze rocznym.

Najbardziej popularny ramowy plan nauczania, stosowany przez większość szkół przy opracowaniu szkolnego programu nauczania, definiuje liczbę godzin (wyrażonych w godzinach zegarowych) nauczania przedmiotu "Historia" w wymiarze rocznym w następujący sposób:

ISCED 1: Nie ma odrębnego przedmiotu "Historia"

ISCED 2: przez 4 lata po 55.5 godzin rocznie

ISCED 3:

Ogólnokształcąca szkoła średnia II stopnia (Gimnazium):

- Klasa 9: 55.5 godzin
- Klasa 10: 41.6 godzin
- Klasa 11: 83 godzin
- Klasa 12: 72 godzin

Zawodowa szkoła średnia II stopnia (szakkozepiskola):

- Klasa 9: 55.5 godzin
- Klasa 10: 55.5 godzin
- Klasa 11: 55.5 godzin
- Klasa 12: 72 godzin

Szkoła zawodowa (szakiskola):

- Klasa 9: 55.5 godzin
- Klasa 10: 55.5 godzin
- Klasa 11: nie określono
- Klasa 12: nie określono